

**HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ ANKARA DEVLET KONSERVATUVARI
(CEBECİ'DEN BEŞEVLER'E)**

**HACETTEPE UNIVERSITY ANKARA STATE CONSERVATORY
(FROM CEBECİ TO BEŞEVLER)**

San. Öğr. El. Doğan ÇAKAR

Hacettepe Üniversitesi Ankara Devlet Konservatuarı
Kompozisyon ve Orkestra Şefliği Anasanat Dalı
cakardogan@yahoo.com

Makalenin Başvuru Tarihi 06.05.2015 Makalenin Kabul Tarihi 13.07.2015

ÖZ

*Hacettepe Üniversitesi Ankara Devlet Konservatuarı'nın kökleri, Riyaseti Cumhur Musiki Heyeti'ne kadar dayanmaktadır. Cumhuriyetimizin kurucusu Atatürk önderliğinde başlayan çağdaşlaşma ve modernleşme çabaları içerisinde güzel sanatlar ve müzik alanı önemli bir yer tutmuştur. 1924'te Öğretimi Birleştirme Yasasının çıkarılması ile çağdaş öğretim süreci başlatılmış, aynı yıl 1 Kasım 1924 tarihinde **Musiki Muallim Mektebi** açılmıştır. **Türkiye Cumhuriyeti'nin temeli kültürdür.** Diyen Atatürk'ün yönlendirmesi ile güzel sanatlar ve müzik alanında cumhuriyetin ilk 15 yılında devrim niteliğinde adımlar atılmış, ciddi çalışmalar yapılmıştır. Bu alandaki ilk çalışmalar, temeli Musiki Muallim Mektebi'ne dayanan Ankara Devlet Konservatuarı'nda başlamıştır. Müzik ve sahne sanatları alanlarına nitelikli sanatçılar yetiştirmeye devam eden Hacettepe Üniversitesi Ankara Devlet Konservatuarı, günümüzde de önemini korumaktadır.*

Bu çalışmada, Cumhuriyet öncesi Musiki Muallim Mektebi'nin tarihsel köklerinden başlayarak Cumhuriyetimizin ilk yıllarında müzik alanında kurumsallaşma süreci ele alınmış, Musiki Muallim Mektebi'nden Milli Musiki ve Temsil Akademisi'ne, sonrasında Ankara Devlet Konservatuarı'na ve Hacettepe Üniversitesi Ankara Devlet Konservatuarı'na gelişmeler ele alınmış ve Cumhuriyet döneminde sanat ve müzik alanlarında kurumsallaşma, bu kurum ve kuruluşlara nitelikli sanatçıların yetiştirilme süreçleri ile müzik ve sahne sanatları alanlarına sanatçılar yetiştiren ana kurum niteliğindeki konservatuvarın rolüne dikkat çekilmiştir.

Çalışmanın amacı, Hacettepe Üniversitesi Ankara Devlet Konservatuarı'nın dayandığı temellerden başlayarak günümüze kadar olan süreçte ülkemizin kültürel kalkınmasında oldukça önemli olan müzik ve sahne sanatları alanlarındaki rolüne dikkat çekmek, bu alandaki başarılarını ve yapısını irdelemek, Konservatuvarın günümüz koşullarına göre daha ileri boyutlarda gelişmesini sürdürebilmesine engel teşkil edebilecek bazı sorunları saptamak ve gelecek kuşaklara önemli bilgileri aktarmaktır.

Anahtar Kelimeler: Konservatuvar, Riyaseti Cumhur Musiki Heyeti, Musiki Muallim Mektebi, Milli Musiki ve Temsil Akademisi, Çoksesli Müzik

ABSTRACT

Hacettepe University Ankara State Conservatory's roots date back to Riyaseti Cumhur Musiki Heyeti. Fine arts and music has held an important place in modernization efforts that began under the leadership of Atatürk, founder of Turkish Republic. Modern educational process had begun with the law of Tevhid-i Tedrisat Kanunu in 1924. At the same year Musiki Muallim Mektebi was founded also. A lot of serious efforts had been done and some revolutionary developments was realised in fine arts and music in the first fifteen years of republican period with the guidance of Atatürk who said "Fundamentals of Turkish Republic is the culture". The first studies had started at Ankara State Conservatory that was based on Musiki Muallim Mektebi. Hacettepe University Ankara State Conservatory, continuing to educate qualified artists in music and performing arts, is today still important.

In this study institutionalisation in music was examined from the historical roots of Musiki Muallim Mektebi to the early republican period. Also the developments were discussed not only from Musiki Muallim Mektebi to Milli Musiki ve Temsil Akademisi but also from Ankara Devlet Konservatuvarı to Hacettepe Üniversitesi Ankara Devlet Konservatuvarı. Besides that the role of conservatory as a main foundation in institutionalisation in fine arts and music in republican period and qualified artists training processes was emphasized.

The purpose of the study is to discuss the role of Hacettepe University Ankara State Conservatoire in music and performing arts that is very important in cultural developments of our country since its establishment. Moreover the achievements in this area was examined and some important informations about the obstacles to continue the development was determined for the future generations.

Keywords: *Conservatoire, Riyaseti Cumhur Musiki Heyeti, Musiki Muallim Mektebi, Milli Musiki ve Temsil Akademisi, polyphonic music.*

GİRİŞ

Bu çalışmanın konusu, Musiki Muallim Mektebi'nin tarihsel köklerinden başlayarak Ankara Devlet Konservatuvarı'ndan Hacettepe Üniversitesi Ankara Devlet Konservatuvarı'na kadar olan sürecin değerlendirilmesidir. Çalışmanın amacı, Ankara Devlet Konservatuvarı'nın günümüze kadar geçen zaman dilimi içerisinde ülkemizin kültürel kalkınması yolundaki rolü ile bu süreçte karşılaştığı temel sorunları saptamak ve sanat çevrelerine aktarmaktır.

Bu alanda yapılmış olan çalışmalar oldukça sınırlıdır. Orhan Şaik Gökyay, Cevat Memduh Altar, Prof. Dr. Ali Uçan, Erdoğan Okyay ve Prof. Dr. Filiz Ali gibi değerli sanat ve müzik insanları belirli ölçülerde bu konu ile ilgili çalışmalar yapmışlardır.

Ankara Devlet Konservatuvarı'nın, Hacettepe Üniversitesi çatısı altında yeniden yapılandırılması ve günümüze yansımaları çerçevesinde güncellenmiş çalışmalara gereksinim duyulmaktadır. Sanat ve müzik konulu araştırma yayınları oldukça önemlidir. Bu nedenle Ankara Devlet Konservatuvarı ile ilgili bilgi eksikliğini gidermek hem de müzik ve sahne sanatları alanında araştırma yayınlarının zenginleşmesine katkıda bulunabilmek için Sahne ve Müzik Dergisi'nin ilk sayısında yayımlanması amacı ile bu konu ele alınmıştır.

Bu çalışmada konu alanı ile ilgili sınırlı sayıda yazılmış kaynakları tarama yöntemi ile bilgilere ulaşılmaya çalışılmıştır. Araştırma sonucunda satır aralarında kalmış belirli düzeydeki bilgilere ulaşılmış ve önemli sayılabilecek bazı sonuçlara ulaşılmıştır. Ayrıca konservatuvarları yakından ilgilendiren en temel sorunlara da dikkat çekilmiştir.

1. ANKARA DEVLET KONSERVATUVARI'NIN TEMELLERİ

1.1. CUMHURİYET ÖNCESİ MUSİKİ MUALLİM MEKTEBİ'NİN TEMELLERİ

Cumhuriyetimizin kuruluşuna kadar, çoksesli müzik alanında yaklaşık yüz yıllık bir süreç yaşanmıştır. Çoksesli müzik kültürü, Türk kültür yaşamına Batılılaşma/Avrupalılaşma hareketleri çerçevesinde gelmiştir. Öncelikle ordunun modernize edilmesi ile başlayan bu hareketler Tanzimat Fermanı ile sürmüş ve Osmanlı'nın Batılılaşma/Avrupalılaşma hareketleri ile açıklanmıştır. "Tanzimat'la başlayan Batılılaşma çabalarının o dönemdeki kültür yaşantımıza getirdiği yeniliklerin en önemlisi çoksesli müzik alanında olmuştur. Türklerde çoksesli müzik alanında ilk okullaşma 1830'larda (23 Kasım 1831) Musika-yı Hümayun (Saray Müzik Okulu) ile olmuştur." (Çakar, D. Eylül 2004)

Buradan da anlaşılacağı gibi "23 Kasım 1831'de Okullaşan Musika-i Hümayun, Türk kültür yaşamında ilk çoksesli müzik eğitiminin burada yapılmaya başlaması ve belirli bir sanat ve müzik birikimini Cumhuriyet Türkiye'sine aktarabilecek sayıda müzikçi yetiştirmiş olması yönüyle Türk müzik tarihinde önemli bir yere sahiptir." (Uçan 1993 S.121)

Osmanlı Dönemi'ndeki çoksesli kurum ve kuruluşları İstanbul ve çevresinde çoğalmaya başlamıştır. Avrupa'dan müzik ve sahne sanatları toplulukları getirilmiş, İstanbul'daki belirli yerlerde ve sarayda çeşitli oyunlar ve konserler sergilemişlerdir. İstanbul'da başlayan bu tür sanat etkinlikleri, Bursa, İzmir ve Trabzon gibi önemli merkezlere doğru yayılmıştır. Müzik ve sahne sanatları alanındaki bu yeni etkinliklere ilgi duyan padişahların ve saray çevrelerindeki önemli kişilerin desteği ile gelişme ve yayılma olanağı bulan çoksesli müzik sanatı, giderek kurumsallaşmaya ve köklenmeye başlamıştır.

Cumhuriyetimizin müzik ve sahne sanatları alanındaki politikalarının oluşturulmasına bir anlamda zemin hazırlayan bu süreç yaklaşık yüz yıl sürmüştür. "Saray Mızıkası'nın (*) (Musika-yı Hümayun/Makam-ı Hilafet Mızıkası) 27 Nisan 1924'te **Riyaseti Cumhur Musiki Heyeti** adını alarak Ankara'ya taşınması ile 1 Eylül 1924'de kararlaştırılıp, 1 Kasım 1924'de öğretime başlatılacak olan " **Musiki Muallim Mektebi**" nin açılabilmesi için gerekli alt yapı hazırlanmıştır." (Çakar, D. Ekim 2013)

1.2. CUMHURİYETİMİZİN İLK YILLARINDA MÜZİK ALANINDA KURUMSALLAŞMA

Cumhuriyetimizin kurucusu Mustafa Kemal Atatürk, müzik ve sahne sanatları alanının daima koruyucusu destekleyicisi olmuştur. Atatürk'ün, Paris, Berlin, Viyana ve Sofya gibi Avrupa'nın gelişmiş merkezlerinde uygar toplumların yaşam sivilizasyonlarını, kültür ve sanat anlayışlarını incelediği, buralarda müzik ve sahne sanatları ile ilgili bazı etkinlikleri izlediği bilinmektedir. Örneğin 27 Ekim 1913 ile 20 Ocak 1915 tarihleri arasında Sofya'da **Askeri Ataşe** olarak görev yaptığı yıllarda müzik ve sahne sanatlarına ilgi duymaya başlamış, çeşitli sosyal etkinliklere, konserlere, operalara, dans gösterilerine ve kıyafet balolarına giderek Batı/Avrupa kültür, sanat ve müzik çevrelerini yakından tanıma ve inceleme fırsatı bulmuştur.

Birinci Dünya Savaşı ve Ulusal Kurtuluş Savaşı'nın ardından Türkiye, 29 Ekim 1923'te Cumhuriyetin ilan edilmesi ile modernleşme yolunda yepyeni bir sayfa açmıştır. Cumhuriyetle, devletin yönetim şekli sosyal yaşama, hukuk sisteminden eğitim sistemine kadar pek çok alanda köklü değişikliğe gidilmiş, bu doğrultuda gelişmeler sürdürülmüştür. "Modern Türkiye Cumhuriyeti'nin kuruluş felsefesinde yeni bir Türkiye, yeni bir devlet, yeni bir başkent, yeni bir ulus ve yeni bir insan-birey yaratma düşüncesi vardır." (Çakar, D. Ekim 2013)

Cumhuriyet öncesi dönemde, Balkan Savaşları ve Birinci Dünya Savaşı boyunca Rumeli'den İstanbul ve çevresine gelen hasta ve yaralılar, göçmenler yararına Saray Mızıkası tarafından, İstanbul'un çeşitli yerlerinde konserler verilmiştir.

(*) Saltanatın kaldırılmasından sonra halifelik devri devam etmesi üzerine 18 Kasım 1922- 3 Kasım 1924 tarihleri arasında Mabeyn Mızıkası (Padişah-Saray Mızıkası/Musika-yı Hümayun) Makam-ı Hilafet Mızıkası adı altında etkinliklerine devam etmiştir. (Çakar, D. Haziran 1994 s.54)

“Cumhuriyetin ilanı öncesinden Mart 1924 tarihine kadar İstanbul ve Trakya çevrelerinde Saray Bاندosu'nun halka verdiği konserleri izleyen bazı önemli kişiler (Fethi Okyar, Vasıf Çınar, Rauf Orbay, General Refet Bele vd.), konserlerin olumlu etkilerini Ankara'ya aktarmışlardır. Duyulan bu konser etkinlikleri Ankara Hükümeti'nce sempatiyle karşılanmıştır.” (Çakar D. 2011) Sözü edilen bu konserler, o sıralarda İstanbul'da bulunan Türkiye Büyük Millet Meclisi üyelerinin bazılarının dikkatini çekmiştir. “İlgili milletvekillerinin teklifi ve Mustafa Kemal Atatürk'ün olumlu görüşleri ile Ankara'da da benzer konserler düzenlenmiştir.” (Çakar, D. Kasım 2004) Atatürk'ün emri ile hemen yasal düzenleme çalışmalarına başlanmıştır. “Bazı milletvekilleri tarafından, orkestranın Ankara'da da konser vermesi teklifi ve hükümetin onayı üzerine 11 Mart 1924 ve 2 Nisan 1924 tarihlerinde Ankara'da konserler düzenlenmiştir.” (Çakar, D. 2012 s.32)

Konserlerin Ankara'da yapılabilmesi için o sıralarda Osman Zeki Bey yönetimindeki Saray Mızıkası Ankara'ya davet edilmiştir. “Cumhuriyetimizin kurucusu Atatürk, Osmanlı döneminden kalma belirli bir sanat ve müzik birikimini bünyesinde/yapısında/kuruluşunda bulunduran Musika-i Hümayun'u (Saltanatın/Padişahlığın 1 Kasım 1922'de kaldırılması ile birlikte adı Makam-ı Hilafet Mızıkası olarak değişen Osmanlı müzik topluluğunu) 3 Mart 1924'de Halifeliğin de kaldırılmasından sonra Ankara'ya davet etmiştir.” (Uçan, A. 2004)

Halifeliğin kaldırılmasından 8 gün sonra 11 Mart 1924 tarihinde Orkestra, Mustafa Kemal ve Latife Hanım himayelerinde Osman Zeki Üngör yönetiminde Ankara'daki ilk konserini vermiştir. Konser programlarında yer alan eserler şunlardır:

11 Mart 1924 konser Programı

1. Cumhuriyet Marşı	Zeki Üngör
2. 5. Senfoni	L. V. Beethoven
3. Oberon Overture	C.M.V. Weber
4. İspanyol Kapriçyosu	R. Korsakov
5. L'Arlesienne Suite No: 2 (Pastoral, İntermezzo, Minuet, Farandole)	G. Bizet

2 Nisan 1924 konser programı

1. Rakoczy (Macar) Marşı	H. Berlioz
2. Sol Minör Senfoni	J. Haydn
3. Fingal Mağaraları Overture	F.MendelssohnBartoldy
4. Prens İgor Operasından Poloveç Dansları	A. Borodin
5. Peer Gynt Suite	E. Grieg

Bu konserlerin olumlu yakınlıklarının ardından Musika-yı Hümayun (o zamanki adı ile Makam-ı Hilafet Mızıkası) T.B.M.M kararı ve Atatürk'ün Onayı ile 27 Nisan 1924'te **Riyaseti Cumhuriyet Musiki Heyeti** adı ile Ankara'ya taşınmıştır. (Çakar, D. Eylül 2004)

Ankara'ya taşınan heyet, orkestra, bando ve Fasıl Takımı olarak toplam 85 kişilik bir kadroya sahiptir. Böylece Osmanlı Dönemi çoksesli müzik mirası, Musika-yı Hümayun ve benzeri kuruluşlar aracılığı ile cumhuriyet dönemine aktarılmıştır.

2. MUSİKİ MUALLİM MEKTEBİ'NDEN MİLLİ MUSİKİ VE TEMSİL AKADEMİSİ'NE

2.1. MUSİKİ MUALLİM MEKTEBİ

Mustafa Kemal Atatürk'ün önderliğindeki cumhuriyet in hükümet yetkilileri, Türk müzik kültürüne yeni ufuklar açmak, çağ gerisinde yaşayan insanları kulluktan kurtarıp özgür yurttaşlara, bireylere dönüştürmek, bireyleri çağdaş dünyanın gerçekleri doğrultusunda yetiştirmek, müzik kültürümüze çağdaş nitelikler kazandırmak, Dünya müzik kültürleri içerisinde haklı yerini alabilecek niteliklere kavuşturmak amacıyla sanat ve müzik alanında çağdaşlaşmayı kolaylaştıracak uygulamalara izledikleri politikalarla imza atmışlardır.

Türk kültür tarihinde sanat ve müzik alanında en önemli dönüm noktalarından biri de Osmanlı Dönemi'nde çoksesli müziğe geçiş sürecidir. Müzik alanındaki yenilikler, bu süreç öncesinde Batı/Avrupa ile etkileşim sonucunda o dönemdeki koşullar çerçevesinde Osmanlı devlet yapısı içerisinde ordudaki modernleşme çabalarının etkileri sonucunda saray ve çevresinden başlayarak gelişmiştir. Türkiye Cumhuriyeti projesi, kültürel ve sanatsal anlamda bir modernleşme, çağdaşlaşma projesidir. **Türkiye Cumhuriyeti'nin temeli kültürdür.** Diyen Atatürk'ün yönlendirmesi ile güzel sanatlar ve müzik alanında cumhuriyetin ilk 15 yılında devrim niteliğinde adımlar atılmış, ciddi çalışmalar yapılmıştır. “Cumhuriyetimizin kuruluşu ile yönetim, eğitim ve kültür (sanat ve müzik dahil) alanları başta olmak üzere her alanda köklü bir değişim ve dönüşüm seferberliği başlamıştır.” (Çakar D. 2011)

Cumhuriyet döneminde kültürel ve sanatsal anlamda bir değişim ve dönüşüm süreci başlatılmıştır. Söz konusu bu değişim ve dönüşüm sürecinde özde ulusallık, biçimde açıklık ve anlaşılabilirlik, yöntem ve teknikte çağdaşlık ve nitelikte evrensellik ilkeleri doğrultusunda ilerleme sağlanmıştır. Osmanlı döneminde II. Mahmut'un öncülüğünde 1826'da başlayan ve yaklaşık 100 yıl süren müzikte Batılılaşma süreci, “Cumhuriyet döneminde Atatürk'ün önderliğinde çok daha ileri bir aşamaya ulaşarak “Müzikte Çağdaşlaşma Süreci'ne dönüşmüştür.” (Uçan, 1996 s.102)

Bu süreçte 1924'te Saray Mızıkası'nın (Makam-ı Hilafet Mızıkası) Ankara'ya taşınmasının yanı sıra **Tevhid-i Tedrisat Kanunu** (Öğretimi Birleştirme Yasası) çıkarılmış, aynı yıl **Musiki Muallim Mektebi** açılmış, 1925 yılından itibaren yetenekli gençler müzik öğrenimi için Avrupa'nın çeşitli merkezlerine gönderilmiş, halk müziği ezgileri derlenerek notaları

yayımlanmıştır. 1927-1928 Öğretim yılından itibaren Avrupa'daki öğrenimlerini tamamlayarak yurda dönen genç müzikçiler Musiki Muallim Mektebi'nde görevlendirilmeye başlanmıştır. Daha sonraları müzik alanında kuramsal kitaplar da çıkarılmaya başlamıştır.

Cumhuriyet devrimimiz, ülkemiz Türkiye'yi ulusu ve ülkesiyle bölünmez bir bütün olarak çağ gerisi durumdan çağdaş ve çağ ilerisi duruma dönüştürmeyi amaçlar. Bu amaca erişmede Gazi Mustafa Kemal Atatürk ve O'nun yönlendirdiği müzik olgusu çok etkin ve belirleyici rol oynar. Bu nedendir ki Cumhuriyet devrimimizin en önemli halkalarından biri Türk müzik devrimidir. (Uçan, A. 2012 s.142)

Musiki Muallim Mektebi'nde 1 Kasım 1924 tarihinde öğretime başlandığı bilinmektedir.

Cumhuriyet yönetimi, Ulu Önder Atatürk'ün yönlendirmesiyle bireylerimizi ve ulusumuzu çağdaş yaşamın gerekleri doğrultusunda 'hızla değiştirip geliştirme' ve 'ulusal kültürümüzü çağdaş uygarlık düzeyinin üstüne çıkarma' hedefleri doğrultusundaki işlevleri nedeniyle örgün genel müzik eğitimine büyük önem vermiş, bunun temel gereği olarak 'Müzik Öğretmeni Yetiştirme' işini öncelik ve ivedilikle ele almış, Cumhuriyetin ilanının üzerinden bir yıl bile geçmeden gerçekleştirdiği ilk köklü atılımlardan biri olarak, bu konuda gerekli kararları alıp 1 Eylül 1924 tarihinde Musiki Muallim Mektebi'ni kurmuştur. Bu mektep 1 Kasım 1924 tarihinde öğretime açılmıştır.(Uçan, 1994 s.38)

Musiki Muallim Mektebi ile müzik öğretmenleri yetiştirme hedefi, cumhuriyetimizin öncelikleri, ilk hedefleri arasında yer almıştır. "Cumhuriyetimizin ilanı üzerinden bir yıl kadar süre geçmişken, savaşımlardan çıkmış, zor koşullardaki genç Türkiye Cumhuriyeti için bu okulun açılması, Mustafa Kemal Atatürk'ün bu alandaki aceleciliği ve kararlılığı oldukça anlamlıdır." (Çakar, D. Kasım 2004) Okulun ilk müdürü Osman Zeki Üngör, ilk öğretmenleri ise Veli Kanık, Sadri Özozan, İhsan Servet Künçer, Halil Onayman, Ahmet Muhtar Ataman ve Cevat Memduh Altar'dır.

Musiki Muallim Mektebi'nin ilk öğrenci kadrosu Erkek Muallim Mektebi'nden seçilmiş 6 kişiydi. Aynı öğretim yılının sonuna doğru İstanbul Balmumcu Öksüz Yurdu'ndan 6 öğrenci daha seçilerek öğrenci sayısı 12'ye çıkartıldı. 1925-26 eğitim-öğretim yılında okulun tesisatı büyük ölçüde tamamlandığı için İstanbul Balmumcu Öksüz Yurdu'ndan 28 öğrenci daha okula alındı. 1928-1929 yılından itibaren Musiki Muallim Mektebi'ne yatılı öğrenci de kabul edilmeye başlandı ve bu öğretim yılında okulun öğrenci sayısı 24'ü kız olmak üzere 71'i buldu. Sonraki yıllarda bu sayı daima artmış 1935-36 yılında okulun mevcudu 67'si kız olmak üzere 149'a ulaşmıştır. (Gökyay, 1941 s.3)

1925'te beş yıllık bir ilkokul eğitiminin üzerine bir yıllık hazırlık eğitimi olmak üzere toplam beş yıllık bir müzik öğretmenliği eğitimi yapılması planlanmış ve 1931 yılına kadar bu program uygulanmıştır. 1931'de yönetmelik* değişikliği ile müzik öğretmenliği eğitimi toplam altı yıla çıkarılmıştır. Musiki Muallim Mektebi, sadece müzik öğretmenleri yetiştirmekle kalmamış, zamanla müzik eğitim veren bir halk eğitim merkezi haline gelmiştir. Okulda 1930'dan sonra her Cuma ücretsiz halk konserleri ile her öğretim yılının sonunda yılsonlarında konserler düzenlenmiştir. Musiki Muallim Mektebi, Riyaseti Cumhur Musiki heyeti olarak görevlendirilen Osmanlı müzik topluluğunun konaklaması için yerleştirilen Cebeci'deki Şakir Ağa'nın üç kerpiç ve ahşap evden oluşan otelinde öğretime başlamıştır.

(*) Beş yıllık öğretim öngörülen Musiki Muallim Mektebi'nin ilk talimatnamesi 29 Temmuz 1925'te 2279 Sayılı kararname ve hükümet onayı ile yürürlüğe girmiş, ardından öğretimin altı yıla çıkarılmasını düzenleyen Talimatname ise 08 Nisan 1931 tarih ve 1769 sayılı yasa ile yürürlüğe girmiştir.

1925-1926 Öğretim yılında Cebeci'deki Rus Sefareti Müsteşarı'nın lojmanı ile Azerbaycan Sefarethanesi kiralanmış, okulun yemekhane ve yatakhane ihtiyacı giderilmeye çalışılmıştır. Bir yıl sonra giderek öğrenci sayısının artması üzerine yakınlardaki altı odalı eski bir Tekke de erkek öğrencilere yatakhane yapmak için kiralanmıştır. Bu binalar da okula zamanla yetersiz gelmeye başlamıştır.

Daha sonra otelin iskân kapasitesi okula yeterli gelmediği için 1928'de bir okul binasının yapılmasına karar verilmiştir. "Orhan Şaik Gökyay, Ankara Devlet Konservatuvarı Tarihçesi adlı kitabında belirttiğine göre 298 bin liraya ihale edilen şimdiki esas binanın temeli 7 Mayıs 1928 Pazartesi günü atılmıştır. Arsa Serrattarzade'lerden 75 bin liraya alınmıştır." (Çakar, D. 2012 s.34)

Küçük bir Orta Anadolu kasabası iken, 13 Ekim 1923 tarihinde, kurulmakta olan modern Türkiye Cumhuriyeti'nin başkenti olan Ankara'da yoğun bir imar hareketi başlamış, yurt dışından uzmanlar, mimarlar davet edilmiştir. Musiki Muallim Mektebi'nin projesi işte bu mimarlardan İsviçreli mimar Ernest Arnold Egli (1894-1974) tarafından çizilmiştir. Egli, Ankara'da ilk modern binayı yapan mimar olarak bilinmektedir. Mimar Egli, Musiki Muallim Mektebi'nden başka Ankara'da Dil ve Tarih Coğrafya Fakültesi binası, Ankara Siyasal Bilgiler Fakültesi binası ve Türk Hava Kurumu binası olmak üzere toplamda 75'e ulaşan bina yapmıştır. Başkent Ankara'da Rasyonel-Modernist akımın en önemli sembollerinden biri olan Musiki Muallim Mektebi binası 1938 yılında yeni ünitelerin eklenmesi ile genişletilmiştir.

Musiki Muallim Mektebi binası, sadece ders yapılan bir okul değil, pek çok sanatsal etkinliğin yapıldığı kültür merkezi olarak hizmet vermiştir. Türkiye Cumhuriyeti'nde karma eğitimin yapıldığı ilk modern okul olan Musiki Muallim Mektebi'nde çok seçkin bir öğretim kadrosunun görev yaptığı tarihi kayıtlardan anlaşılmaktadır. Okuldaki etkinlikler, başta Atatürk ve İnönü olmak üzere dönemin devlet yetkililer ve yabancı diplomatlar tarafından ilgiyle yakından izlenmiştir. Okul öğretmenlerinin verdiği konferanslar da büyük ilgi görmüştür. Örneğin Musiki Muallim Mektebi tarih öğretmeni Afet İnan, 03 Nisan 1930 tarihinde Ankara Türk Ocağı'nda Atatürk ve hükümet yetkilileri ile Türkiye Büyük Millet Meclisi üyeleri ve yabancı diplomatların izlediği **Kadınların Seçme Hakkı** konulu bir konferans vermiştir.

Dönemin olanakları düşünüldüğünde okul binası için hiçbir kısıtlama yapılmamış, dersliklerin yanı sıra bir konser salonu ve fuayesi, yemekhane, yatakhaneleri, idari ofisleri, ses yalıtımlı çalışma odaları ile 1984-1985 öğretim yılına kadar okul binası hizmet vermiştir. “Müzikte Çağdaşlaşma, özde ulusal ve nitelikte evrensellik boyutunda gerçek anlamda hızlı ve köklü bir yapısal değişimin temelleri, Mustafa Kemal Atatürk’ün 1 Kasım 1934’de Türkiye Büyük Millet Meclisi’ni açış konuşmasından sonra ivme kazanmıştır.” (Çakar D. 2011)

Milli Musiki ve Temsil Akademisi

Atatürk’ün 1 Kasım 1934’teki T.B.M.M açış konuşmasında, güzel sanatlar ve müzik alanındaki yaptığı uyarılar üzerine aynı yıl Ankara’da bir müzik kongresi toplanmıştır. Anılan bu kongre Cumhuriyet döneminde yapılan ilk müzik kongresi olarak bilinmektedir. Dönemin Milli Eğitim Bakanı Abidin Özmen başkanlığındaki bu müzik kongresine Cemal Reşit Rey, Hasan Ferit Alnar, Ulvi Cemal Erkin, Ahmed Adnan Saygun, Necil Kazım Akses, Cevat Memduh Altar, Mahmut Ragıp Gazimihal, Nurullah Şevket Taşkiran, Cezmi Erinç, Veli Kanık, Ferhunde Erkin, Nejdet Remzi Atak, Halil Bedii Yönetken, İhsan Servet Küncer, Vedat Nedim Tör ve bazı Talim ve Terbiye Kurulu üyeleri davet edilmiştir.

Kongrede ülkenin her türlü sanat ve müzik gereksinimlerini saptayacak ve sağlayacak, bütün müzik ve sahne sanatlarının uzmanlık alanlarını içinde barındıracak bir öğretim kurumuna ihtiyaç olduğu belirtilerek yeniden yapılanmanın gerekliliği vurgulanmış ve hükümete önerilerde bulunulmuştur. Bu kongrede ayrıca müzik eğitimi, müzik eserlerinin telif hakları ile ilgili yapılması gereken yasal düzenlemeler gibi teknik konular da ele alınmıştır.

1934 yılı Okul için bir yeniden yapılanma yılı olmuştur. T.B.M.M. de 2541 Sayılı yasa 25 Haziran 1934 tarihinde kabul edilip 4 Temmuz 1934’te resmi gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren 2743 Sayılı yasa ile Musiki Muallim Mektebi’nin, **Milli Musiki ve Temsil Akademisi** olarak yapılandırılması için çalışmalara başlanmıştır. Akademi, Musiki Muallim Mektebi, Riyaseti Cumhur Filarmoni Orkestrası* ve Temsil Şubesi olarak üç ana unsurdan oluşturulmuştur. Bu yapılanma içerisindeki Orkestra, kısa bir süre sonra 12 Haziran 1936 günü 3045 Sayılı yasa gereğince Milli Musiki ve Temsil Akademisi’nden ayrılmıştır.

Musiki ve Temsil Akademisi’nin; ulusal müziğimizi bilimsel yöntemlerle işlemek, yüceltmek ve yaymak, müzik ve sahne sanatları alanında uzmanlaşmış sanatçılar yetiştirmek ve müzik öğretmenleri yetiştirmek gibi amaçları vardır.

(*) Önceleri Riyaseti Cumhur Musiki Heyeti içerisinde Milli Savunma Bakanlığı içerisinde yapılandırılmış olan orkestra, bu bakanlıktan alınıp Milli Eğitim Bakanlığı’na bağlanmış ve 2 Temmuz 1932 tarih ve 2139 Sayılı yasal düzenleme ile Cumhurbaşkanlığı Filarmoni Orkestrası adını almıştır.

Kongre toplantıları sonucunda oluşturulan “Türkiye’de Devlet Musiki ve Tiyatro Akademisi ‘nin Ana Çizgileri” başlıklı rapor doğrultusunda,

1934 -1935 yıllarında Avrupa’da (Almanya’da) öğrenci müfettişi olarak görev yapan Cevat Dursunoğlu’na Milli Eğitim Bakanlığı tarafından, çağdaş müzik reformlarına hız kazandırmak amacı ile bir uzman araştırması talimatı verilmiş. Dursunoğlu’nun girişimleri ve ünlü orkestra şefi Wilhelm Furtwangler’in tavsiyesi/önerisi ile ünlü Alman bestecisi ve müzik pedagogu Paul Hindemith, Mart 1935’te Ankara’ya davet edilmiştir. Bu amaçla 27 Mart 1935’te Berlin’de Hindemith’le bir sözleşme yapılmıştır. Paul Hindemith 6 Nisan 1935’te Ankara’da çalışmalarına başlamıştır. (Çakar, D. 2012 s.35)

Paul Hindemith (1895-1963), sürekli görev kabul etmemiş, ancak Nisan-Mayıs 1935, Mart-Mayıs 1936, Şubat 1937 ve Ekim-Kasım 1937 olmak üzere dört kez Türkiye’ye gelmiştir. 6 Nisan 1935 tarihinde Ankara’ya gelerek çalışmalarına başlayan Hindemith, hazırladığı raporunda, kurulacak konservatuvarın bünyesinde bir serbest müzik okulu ve bir Tiyatro-Opera Temsil okulunun yer almasını önermiştir.

Cevat Memduh Altar, Ankara Alman Kültür Merkezi’nin 1983 yılında düzenlediği “Paul Hindemith Türkiye’de” konulu seminerde yaptığı konuşma metninde, söz konusu bu müzik kongresinden söz etmektedir. Kongreden önce Atatürk daha önce hazırlanan Türkiye Büyük Millet Meclisi’nden geçirilmiş olan Milli Musiki ve Temsil Akademisi” ile ilgili yasayı yetersiz bulduğu için yürürlüğe koydurmamıştır. (Çakar, D. Eylül 2004)

2.2. ANKARA DEVLET KONSERVATUVARI

Türkiye’de müzik devriminin organize edilmesi ve Devlet Konservatuvarı’nın kurulması için Milli Eğitim Bakanlığı’nın müşaviri olarak görevlendirilen Hindemith, hazırladığı dört rapordan **birincisinde**; Ankara’da bir devlet konservatuvarının nasıl kurulması gerektiğini, **İkinci raporunda**; Riyaseti Cumhur Filarmoni Orkestrası’nın çalışmaları hakkında görüş ve önerilerini, **Üçüncü raporunda**; Orkestra çalgılarının yenilenmesine ilişkin yaklaşımlarını, **Dördüncü raporunda** ise; Türkiye’de Müziğin toplumsal katmanlarda nasıl geliştirilebileceğini ele almıştır. Hindemith, Ankara Devlet Konservatuvarı’nın kurulması ile ilgili vermiş olduğu birinci raporunda şu önemli konuları vurgulamıştır:

Şimdiki bina (Cebeci Musiki Muallim Mektebi binası), verimli bir çalışma için elverişli değildir. Geleceğin sanatçıları için düzenli bir ders programı bulunmamaktadır. Bir kısım öğretmenler ise ihtiyacı karşılayacak nitelikte değildir. Alınan öğrencilerin pek çoğu yeteneksizdir. Bunlar diğer yetenekli öğrencilerin çalışmalarına engel olmaktadır. Bunun için şu andaki öğrencilerin bir sınavdan geçirilerek, başarısız olanların okulla ilişkilerinin kesilmeleri ve öğretimin de Avrupa’dan getirilecek öğretmenlerle sürdürülmesi tavsiye olunur. (Okyay, Erdoğan 1989)

Hindemith’in okul ile ilgili vermiş olduğu birinci raporu dikkate alınarak Musiki Muallim Mektebi’nin 132 öğrencisi, bir sınav komisyonu kurularak sınavdan geçirilmiş, bu sınavlar 6-12 Mayıs 1936 tarihleri arasında altı gün sürmüştür. O tarihteki okul müdürü Rauf Yener, Paul Hindemith, Eduard Zuckmayer, Erns Preatorius ve Necil Kazım Akses tarafından yapılan sınavlar sonucunda başarılı bulunan 86 öğrenci müzik ve sahne sanatlarına, 46 öğrenci de müzik öğretmenliğine ayrılmışlardır. Bu nedendir ki gerçek anlamda

konservatuvar eğitimi için uygun olan öğrencilerin seçimi için yapılan sınavın ilk günü olan **6 Mayıs 1936**, konservatuvarın kuruluş yılı olarak değerlendirilmektedir.

Hindemith, okul ile ilgili verdiği birinci raporunda öğrencilerin yeteneklerinin yetersiz olduğunu, daha nitelikli sanat ve müzik eğitimi yapılabilmesi için yurt dışından bazı yabancı uzmanların getirilmesi gerektiğini vurgulamıştır. Konservatuvarın kuruluş yıllarında Paul Hindemith'ten başka Licco Amar, Joseph Mart ve Carl Ebert gibi yabancı uzmanlar da Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti'ne bu alanda raporlar sunmuşlardır.

1936 yılında Ankara Halkevi'nin daveti üzerine Türkiye'ye gelen Macar besteci ve etno müzikolog Bela Bartok (1881-1945), da bazı yörelerde A.Saygun ile beraber Türk halk müziğinin derlenmesi ve değerlendirilmesi için araştırmalar yapmış ve Türkiye Cumhuriyeti'ne önerilerde bulunmuştur. Bunun sonucunda Ankara Devlet Konservatuvarı bünyesinde Türkiye'de ilk defa 1938 de Türk Halk Ezgileri Arşivi kurulmuş ve başına Muzaffer Sarısözen getirilmiştir.

Başlangıçta tiyatro öğrencilerinin öğrenim süresi liseden sonra üç yıl, opera öğrencilerinin öğrenim süresi ise yine liseden sonra beş yıl olarak planlanmıştır.1 Kasım 1936'da öğretime başlayan Ankara Devlet Konservatuvarı'na Müzik Bölümü'nün yanı sıra Tiyatro Bölümü için 3 kız, 8 erkek öğrenci olmak üzere 11 öğrenci; Opera Bölümü için ise 5 kız, 7 erkek öğrenci olmak üzere 12 öğrenci alınmıştır. Adı konulmamış olmasına rağmen 1936-1937 öğretim yılında bale dışında hemen hemen tüm müzik ve sahne sanatları alanında konservatuvar eğitimine başlanmıştır.

Musiki Muallim Mektebi, önce Milli Musiki ve Temsil Akademisi'ne, daha sonra vazgeçilerek 6 Mayıs 1936 tarihinde Ankara Devlet Konservatuvarı'na dönüştürüldükten sonra müzik ve sahne sanatları alanlarına sanatçı yetiştirmeye yönelince müzik öğretmeni yetiştirme misyonunu o zamanki adı ile **Gazi Orta Muallim Mektebi ve Terbiye Enstitüsü Müzik Şubesi** üstlenmiştir. 1936-37 öğretim yılında Musiki Muallim Mektebi Temsil sınıfları ismiyle konservatuvar faaliyetine geçmiş, Riyaset-i Cumhur Filarmoni Orkestrası ise bu akademiden ayrılmıştır. Bütün bu gelişmelerin sonucu müzik öğretmeni yetiştirme amacının yanında sanatçı yetiştirme amacı da ağırlık kazanmaya başlamış ve Musiki Muallim Mektebi'nin öğrencilerinin bir kısmı 1938-39 öğretim yılından itibaren Gazi Orta Muallim Mektebi ve Terbiye Enstitüsü' ne aktarılmış ve *Gazi Orta Öğretmen ve Terbiye Enstitüsü Müzik Şubesi* adını almıştır. 1938-39 eğitim yılında öğretime başlayan Müzik Bölümü'nün başına Paul Hindemith'in tavsiyesiyle Hitler Almanya'sını terk edip gelen Prof. Eduard Zuckmayer getirilmiştir. (Çakar, D. Ekim 2013)

Konservatuvardaki eğitim, gerçek anlamda 1 Kasım 1936'da başlamıştır. Ancak 20 Mayıs 1940 tarihinde 3829 Sayı ile kabul edilen ve 24 Mayıs 1940 tarihinde yürürlüğe giren 17 maddelik Konservatuvar Kanunu ile yasal zemine oturmuştur. Atatürk, ilk defa konservatuvar kurma düşüncesini modern Çağdaş Türkiye Cumhuriyeti'ni kurarken 1923 yılında şu şekilde dile

getirmiştir: “Uygulamalı ve her konuyu kapsayan bir Milli Eğitim için vatanın sınırları içindeki önemli merkezlerde çağdaş kitaplıklar, bitkiler ve hayvanlar için bahçeler, Konservatuvarlar, laboratuvarlar, müzeler ve Güzel Sanatlar için sergileme galerileri gerekli olduğu gibi özellikle şimdiki iller teşkilatına göre ilçe merkezlerine kadar bütün memleketin basımevleri ile donatılması da gerekmektedir” (Saygun, A. A. 1987)

Literatürde konservatuvar kavramı, Türk Dil Kurumu Türkçe Sözlükte; (Fr.) Müzik, tiyatro ve bale öğretiminin yapıldığı okul; Mahmut Ragıp Gazimihal’in Musiki Sözlüğünde; (Conservatoire) Musiki sanatının her türlü esas ve vasıtalarını tam seviye ve safiyetleri dairesinde korumak (Conserver) ve yaymak üzere kuruldukları için büyük musiki okullarına **Konservatuvar** adı verilmiştir. İrkin Aktüze’nin Ansiklopedik Müzik Sözlüğü’nde ise; Pratik ve teorik müzik ile çalgı öğrenimi için resmi ya da özel öğretim kurumu. (16. Yüzyılda önceleri yetenekli yetim İtalyan çocuklarını eğitmek amacı ile kurulmuştur.) Yılmaz Öztuna’nın Büyük Türk Musikisi Ansiklopedisi’nde; Yüksek musiki mektebi; Ahmet Say’ın Müzik Ansiklopedisi ilgili maddesinde; Müzik öğretim kurumu olarak tanımlanmaktadır.

Avrupa’daki ilk konservatuvarların kuruluş tarihlerini şu şekilde sıralayabiliriz:

Napoli	: 1537
Venedik	: 1683
Paris	: 1784
Prag	: 1811
Viyana	: 1817
Berlin	: 1822
İstanbul	: 1831 (Musika-i Hümayun)
Leipzig	: 1843
Münih	: 1846
Londra	: 1861
Petersburg	: 1862
Moskova	: 1866
Varşova	: 1909
Ankara	: 1924-1936 (M.M. M. / A.D.K) (Çakar, D. Eylül 2004)

Konservatuvar ile ilgili gelişmeleri yakından izleyen Atatürk, T.B.M.M. açış konuşmalarında meclis üyelerine bilgilendirmeler yapmış ve bu kuruma karşı gereken hassasiyetin gösterilmesini istemiştir. 1 Kasım 1936 tarihli meclis açış konuşmasında konservatuvar ile ilgili şu sözleri söylemiştir. “Güzel sanatlara da alakanızı yeniden canlandırmak isterim. Ankara’da bir konservatuvar ve bir temsil akademisi kurulmakta olmasını zikretmek, benim için bir hazdır. Güzel sanatların her şubesi için, kamutayın göstereceği alaka ve emek, milletin insani ve medeni hayatı ve çalışkanlık veriminin artması yönünden etkili olacaktır” tespitinde bulunmuştur. (Çakar, D. 2012 s.44)

Atatürk’ün izlediği politikalarda güzel sanatlara ve konservatuvara verdiği önem ömrünün sonuna kadar devam etmiştir.

Devlet Konservatuvarı Tatbikat Sahnesi veya kısa adıyla Tatbikat Sahnesi, Türkiye'de çağdaş sanat anlayışının yerleşmesinde önemli etkisi olan müzik ve sahne sanatlarının ilk defa sergilendiği opera ve tiyatro atölyesidir. Konservatuvarın ilk mezunlarını 1941-1942 sezonunda vermesiyle Ankara'da Tatbikat Sahnesi'nde ilk opera temsilleri verilmeye başlanmıştır. Önceleri Ankara Devlet Konservatuvarı'na bağlı olarak açılan tatbikat sahnesi 1949 yılında Devlet Tiyatroları'nın kurulmasıyla kapanmıştır. Carl Ebert ve ardından Muhsin Ertuğrul yönetiminde devam eden etkinlikler, konservatuvar sahnesi dışında Küçük Tiyatro'da ve Ankara Halkevi sahnesinde de sergilenmiştir.. Devlet Tiyatroları'nın temelini oluşturan Tatbikat Sahnesi, Ankara'daki seyirciye çağdaş tiyatroyu tanıtarak bu konuda öncülük etmiştir. (Çakar, D. Ekim 2013)

1936'da Atatürk'ün talimatları doğrultusunda Kurulan Ankara Devlet Konservatuvarı'nın Temsil Şubesi için Paul Hindemith'in önerisi üzerine Almanya'dan opera ve tiyatro rejisörü Carl Ebert (1887-1980) davet edilmiştir. 1936-1937 öğretim yılında Ankara Devlet Konservatuvarı'nda işe koyulan Ebert, burada temsil şubesinde sahne, rol, mimik ve rol editörlüğü ve rejisörlüğünün yanı sıra yetiştirdiği tiyatro ve opera öğrencilerinin sanatlarını sergileyebilecekleri bir opera stüdyosu ve tatbikat sahnesinin oluşturulmasına öncülük etmiştir. Konservatvardaki tatbikat sahnesindeki etkinlikleri 1945 yılına kadar yönetmiş ve 1947 yılında Türkiye'den ayrılmıştır.

Ankara Devlet Konservatuvarı kanunu içerisinde okula bağlı olarak kurulan Tatbikat Sahnesi'nde okulda hazırlanan oyunlar ilk defa burada sahnelenmiştir. Okulu bitiren opera ve tiyatro öğrencileri için bir yıl süreyle burada uygulama yapma koşulu getirilmiştir. Bu uygulamalar sonucunda Ankara'da önce Devlet Tiyatrolarının, hemen ardından Devlet Operası'nın kuruluşuna zemin hazırlanmıştır.

Atatürk, okul ile kuruluş yıllarından itibaren daima yakından ilgilenmiş, yaşamı boyunca okuldaki ve okul dışındaki sanatsal etkinliklerin sürekli izleyicisi olmuştur. İnönü de tıpkı Atatürk gibi tüm devletin üst düzey yetkilileri ile beraber okulun sanatsal etkinliklerinin sürekli izleyicisi olmuştur. İnönü'nün ayrıca viyolonsel dersleri aldığı bilinmektedir. Murat Katoğlu'nun da belirttiği gibi, "İsmet İnönü, cumhurbaşkanlığı sırasında viyolonsel dersleri almış, Ankara'daki konserleri sadık bir şekilde takip etmiş ve 1930'ların müzik politikası çizgisinden ayrılmamıştır." (Katoğlu, Murat 1984)

Hindemith'in önerisi ile Carl Ebert'ten başka Eduard Zuckmayer (1890-1972) de konservatuvarın kuruluş aşamasında Türkiye'ye davet edilen sanatçılardandır. Zuckmayer, önceleri Musiki Muallim mektebi öğrenci orkestrasını çalıştırmakla görevlendirilmiş, 1936-1937 yılında Ankara Devlet Konservatuvarı'nın açılması üzerine temsil şubesi tiyatro ve opera öğrencilerinden oluşturulan madrigal korosunu çalıştırmıştır. 1937-1938 öğretim

yılında müzik öğretmenliği eğitimi, o dönemdeki adı ile **Gazi Orta Muallim Mektebi ve Terbiye Enstitüsü Müzik Şubesi**'ne devredilince bu kurumda uzun yıllar müzik öğretmenleri yetiştirmiştir. Zuckmayer'in öğrencileri arasında besteci Bülent Arel, besteci Ferit Tüzün ve orkestra şefi Hikmet Şimşek gibi ünlü isimler de vardır.

Yine Hindemith'in önerisi ile Ankara'ya davet edilen ilk sanatçılardan Dr. Ernst Praetorius (1880-1946) o dönemde Milli Musiki ve Temsil Akademisi bünyesindeki orkestranın gelişmesini sağlamış, 1936'da bu kurumdan ayrılarak Cumhurbaşkanlığı Filarmoni Orkestrası adını alan orkestranın şefliğini yapmaya devam etmiştir. Burada bazı Türk bestecilerinin eserlerinin ilk seslendirmelerini yapmıştır. Bu süreçte ayrıca Ankara devlet Konservatuvarı'nda fagot öğretmenliği yaptığı da bilinmektedir. "1940 lı yıllarda Almanya'daki Hitler zulmünden kaçan sanatçıların ülkemize davet edilmesi ile sanat ve müzik kurumlarımız önemli ölçüde yenilenmiş ve gelişme sağlamıştır." (Çakar, D. 2012 s.45)

Konservatuvar, ilk mezunlarını 1941 yılında vermiştir. 3 Temmuz 1941'de ilk diploma töreni Cumhurbaşkanı İnönü, T.B.M.M. Başkanı Abdülhalik Renda, hükümet yetkilileri, Milli Eğitim Bakanı Hasan Ali Yücel ve diğer devlet yetkililerinin katılımı ile yapılmıştır. Törende Hasan Ali Yücel, yaptığı uzun konuşma ile Cumhuriyet anlayışının kültür, sanat ve müziğe ne kadar önem verdiğini, sanatın Türkiye Cumhuriyeti kültür politikalarının izlenmesinde öncelikleri arasında yer aldığını, kültürel kalkınmamızda sanat alanında yapılan savaşların en az cephe savaşları kadar önemli olduğunu şu cümlelerle vurgulamıştır:

Gözden uzak tutulmamasını bilhassa istirham ederim ki, insanlığın en müthiş savaşlarından birini yaptığı böyle bir devirde ve harp yangınının dumanları göklerimize vurduğu böyle bir zamanda, tiyatro temsilleri ile operayla meşgul olmamız, güzel sanat davasına nasıl ciddi bir mana verdiğimiz tarihe geçecek kadar kuvvetli burhanı telakki edilmelidir. Biz tiyatro ve opera şeklindeki temsil sanatını, bir medeniyet meselesi halinde alıyoruz. Onun içindir ki, aziz memleketimizin her vaziyette müdafaası için, her türlü fedakârlığı yapmakla uğraştığımız şu anlarda, sanatın bu şubesindeki inkişafına da onu durdurmak değil, bilakis yürüyüşüne hız vererek devam ediyoruz. Bir gün bizim gibi bütün insanlığın idrak edeceğine inanmış bulunduğumuz Türk Hümanizmasının yepyeni bir safhası, Devlet Konservatuvarı'nın bağrından doğmaktadır. (Ali, Filiz 1988)

20 Mayıs 1940'da dönemin Milli Eğitim Bakanı Hasan Ali Yücel'in çabaları ile hazırlanan Ankara Devlet Konservatuvarı kuruluş yasasında okul Kompozisyon, Orkestra Şefliği, Piyano-Org-Arp, Yaylı Çalgılar, Üflemeli ve Vurmalı Çalgılar, Şan şubelerinden oluşan Müzik Bölümü ile Tiyatro, Opera ve Bale şubelerinden oluşan Temsil Bölümü'nün yer alması tasarlanmıştır. İlk konservatuvar kanununda yer almasına rağmen ilk bale okulu İstanbul'da 1948'de Yeşilköy Bale Okulu* olarak kurulmuştur. Bu okul Mart 1950'de Ankara'ya taşınmış ve Ankara Devlet Konservatuvarı bale Bölümü oluşturulmuştur.

(* Bu Bale Okulu 1948 yılında Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ve İngiliz Kültür Heyeti İşbirliği ile İngiliz Kraliyet Bale Okulu ve Topluluğu kurucusu Dame Ninette de Valois'in (1898-2001) danışmanlığı ile kurulmuştur.

Ankara Devlet Konservatuvarı, önceleri Musiki Muallim mektebi iken 1932'ye kadar Milli Müdafaa (Savunma) Vekâletine, bu tarihten 1960 yılına kadar Maarif Vekâletine, 1972 yılına kadar Milli Eğitim Bakanlığına, 1975 yılına kadar Başbakanlık Kültür Müsteşarlığı'na, 1975 yılından 1982 yılına kadar ise Kültür Bakanlığı Güzel Sanatlar genel Müdürlüğü'ne bağlı olarak müzik ve sahne sanatları ile ilgili hemen hemen tüm alanlarda ülkemizin tüm sanat kurumlarına orduya sanatçılar yetiştirmiştir.

Konservatuvar eğitiminin gerçek anlamda başladığı 1936-1937 öğretim yılından itibaren Beşevlere taşınmaya kadar, Emekli Albay Rauf yener, İsmail Hakkı Ertaylan, Selahattin Öksüzcü, Tevfik Ararad, Orhan Şaik Gökyay, Necil Kazım Akses, Ulvi Cemal Erkin, Mithat fenmen, Tahsin Gülöksüz, Fuad Turkay, Şevki Taştan, Mehmet Doğanay, Mustafa Teksoy, İlhan Usmanbaş, Cahit Külebi Şeref Çayiroğlu, Gültekin Oransay, Neriman Serdarlar, Muammer Sun, Muhsin Canpolat, İhsan Akpolat, İlyas Avcı, Ercivan Saydam, Ali Çerçioğlu, Cemil Sökmen, Aykut Doğansoy, İlhan Özsoy ve Atilla Işıksun (Vekil) konservatuvarda müdürlük yapmışlardır.

3. ANKARA DEVLET KONSERVATUVARI'NDAN HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ ANKARA DEVLET KONSERVATUVARINA (CEBECİ'DEN BEŞEVLER'E)

3.1. ANKARA DEVLET KONSERVATUVARI'NIN AKADEMİK YAPILANMA SÜRECİ

Ankara Devlet Konservatuvarı 1982 yılında statü bakımından önemli bir değişikliğe uğramıştır. Önce 1982'de kabul edilen yükseköğretim kurumları hakkında 41 Sayılı Kanun Hükmünde Kararname ve daha sonra onun yerini alan 28 Mart 1983 Tarih ve 2809 Sayılı Yüksek Öğretim Kurumları Teşkilat Kanunu kabul edilmiştir. Ankara Devlet Konservatuvarı, ilgili kanunun g) Maddesi gereğince Kültür ve Turizm Bakanlığı 'na bağlı iken bu bakanlığı bünyesinden çıkarılıp diğer benzer kurumlar ile beraber YÖK kapsamına (Hacettepe Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi'ne) alınmıştır.

20 Temmuz 1982’de Hacettepe Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi’ne bağlanan Cebeci’deki Ankara Devlet Konservatuvarı, Bahçelievler/Beşevler’de Milli Emlak’a ait olan bir binada yer gösterilmesi üzerine Ekim 1983’te bir kısmı ile taşınmış, ancak binadaki kalorifer sistemi ve diğer eksiklikler tamamlanmadığı için tekrar dönülmüş, gerçek anlamda 15 Şubat 1984 ‘te taşınma gerçekleşmiştir. Taşınma gerekçesi olarak hem Cebeci’deki binanın yetersiz oluşu, hem de Bahçelievler/Beşevler semtinin sosyal yönden daha iyi olduğu ileri sürülmüştür.

Ankara Devlet Konservatuvarı’nın üniversite yapılanması içerisine dahil olunca kurumda görev yapan öğretmenlerin akademik yapılanmaya intibaklarının yapılması gündeme gelmiş, diğer konservatuvarlarla beraber akademik ünvanlı öğretim üyesi gereksinimi karşılanmak üzere 1983 yılında 2809 Sayılı Yüksek Öğretim Kurumları Teşkilat Kanunu’na eklenen geçici 10. Maddenin 2. Fıkrası ile çözüm bulunmaya çalışılmıştır. Yapılan değişiklik ile konservatuvarlardaki sanat dallarında belirli sürelerde öğretmenlik yapanlar, belirli dönemlerde öğretim üyeliklerine yükseltilmişlerdir. Bu geçici madde ile 4 yıl süreyle öğretmenlik yapanlar Yardımcı Doçentliğe; 8 yıl süreyle öğretmenlik yapanlar Doçentliğe; 15 yıl süreyle öğretmenlik yapanlar Profesörlüğe yükseltilmişlerdir.

Bu geçici madde 1986 yılına kadar yürürlükte kalmış, bu tarihten sonra öğretim üyeliğine yükselme yükseltmeler önceleri YÖK tarafından, daha sonra da her üniversitenin kendi kurullarının belirlediği kriterler doğrultusunda yapılmıştır. Günümüzde de her anasanat/anabilim dalı kendi alanlarında öğretim üyeliğine atanma ve yükselme kriterlerini oluşturmaktadır.

3 Aralık 1984 tarihine kadar Hacettepe Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi’ne bağlı olarak öğretime devam eden Ankara Devlet Konservatuvarı, bu tarihten sonra daha özerk bir yapıya kavuşturulup fakülteler gibi doğrudan Hacettepe Üniversitesi Rektörlüğü’ne bağlanmış ve Üniversite Senatosu’nda temsil edilmeye başlanmıştır.

Ankara Devlet Konservatuvarı’nın Beşevler’e taşınmasından sonra bu binanın Cebeci’deki konservatuvar binası kadar ergonomik olmadığı anlaşılmış ve amaca uygun olarak iyileştirilmeye çalışılmıştır.1990’lı yılların başından itibaren Cebeci’deki Cumhuriyetimizin ilk modern binasının değeri geç te olsa anlaşılmış, Ankara Devlet Konservatuvarı binasının

Mamak Belediyesi'nden geri alınabilmesi için çeşitli girişimlerde bulunulmasına rağmen ne yazık ki başarılı olunamamıştır.

1984 yılında Cebeci konservatuvar binasından dönemin yöneticileri tarafından özenle Beşevler'e taşınma gerçekleştirilememiştir. Bu özensiz taşınma sonrasında gerçek anlamda konservatuvar eğitiminin başladığı 1936-1937 öğretim yılına ve sonrasına ait bazı arşiv belgelerinin kömürlüklerde bırakıldığı/unutulduğu anlaşılmıştır.(*).

Beşevler öncesinde Kompozisyon ve Orkestra Şefliği, Yaylı Çalgılar, Üflemeli ve Vurmalı Çalgılar, Pişano-Org-Arp, Opera/Şan, Tiyatro ve Bale bölümlerinden oluşan okulun yapısı, Hacettepe Üniversitesi çatısı altında Müzik ve Sahne Sanatları başlıkları altındaki bölümleri ile bu iki bölüme bağılı Kompozisyon ve Orkestra Şefliği/Bando Şefliği, Pişano-Arp, Yaylı Çalgılar, Üflemeli ve Vurmalı Çalgılar, Şan/Opera, Bale ve Tiyatro anasanat dalları olarak teşkilatlandırılmıştır. Ayrıca ilk Türk pişanolarının üretildiğı Pişano Yapım ve Onarım Atölyesi, Yaylı Çalgılar Yapım ve Onarım Atölyesi, Üflemeli ve Vurmalı Çalgılar Bakım ve Onarım Atölyesi ile Nota Yazım Ünitesi'nin bulunduğu alt yapı sistemleri ile desteklenen bir öğretim kurumu niteliğindedir.

Hacettepe Üniversitesi yapısında gelişmesini sürdüren Ankara Devlet Konservatuvarı, belirli bir süre akademik yapıya uyum sağlayamamış ve zorluklar yaşamıştır. Yaklaşık 15 yıllık bir süreçten sonra üniversitenin akademik yapısına uyum sağlamaya başlayan Ankara Devlet Konservatuvarı'nda 1986 yılında **Etnomüzikoloji ve Folklor Bölümü/ Etnomüzikoloji ve Folklor Anabilim Dalı** açılmış ve 1988' de öğrenci olarak öğretime başlamıştır. Bölümün adı 2007'de Müzikoloji olarak değiştirilmiş ve var olan **Etnomüzikoloji ve Folklor Anabilim Dalı, Müzikoloji Anabilim Dalı**'na dönüştürülerek yenilenen Lisans ve Yüksek Lisans programları ile öğretime devam etmiştir.

(*). Musiki Muallim Mektebi (Konservatuvar) binasının depolarında, üzerlerine atılmış kömür cürufunun altında, on yıllarca beklemiş; Mamak Belediyesi tarafından depoların boşaltılması esnasında kitapların altından tesadüfen ortaya çıkmıştır. Bu binlerce sayfa, tanıkların anlatımına göre 12 Eylül darbesinden sonra SEKA'ya(Türkiye Selüloz ve Kâğıt Fabrikaları AŞ.) kamyonlarla gönderilen belgelerden geriye kalanlardır. Siyah kalem Kitabevi'nin sahibi Gökhan Yörük, Elindeki belgelerin çok az kısmı olan mektupları değerlendirilmek üzere Hacettepe Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, Tarih Bölümü Öğretim Üyesi Yrd. Doç.Dr Hakan Kaynar ile paylaşmış ve Ankara Araştırmaları Dergisi Aralık 2013 Sayısı 56-78 Sayfalar arasında yer alan "Artisliğe fazla hevesim vardır...": Musiki Muallim Mektebi'nin Evrak-ı Metruke'sinde Saklı Kalanlar başlıklı makale ile yayımlanmıştır.

1986 yılında Piyano Anasanat Dalı bünyesinde kurulan **Gitar Sanat Dalı**'nda yarı Zamanlı Gitar Programı'nda öğretim yapılmaya başlanmıştır. Bu program 2005 yılında bir yıl hazırlık ve 4 yıl lisans olarak tam zamanlı programa dönüştürülmüş, 2010 yılında Yüksek Lisans, 2013 yılında da Sanatta Yeterlik programları ile öğretime devam edilmektedir. Yine 1987 yılında Bale Anasanat Dalı bünyesinde Türkiye'de Koreolojist yetiştiren tek program olarak Koreoloji-Koreografi Sanat Dalı kurularak öğretime başlanmıştır. 2010 yılında devlet üniversiteleri içerisinde ilk defa Caz Anasanat Dalı kurulmuş ve 2010-2011 öğretim yılında 10 öğrenci alınarak öğrenime başlanmıştır. Öğretim süresi 1 yıl meslek hazırlık ve 4 yıl lisans olmak üzere toplam 5 yıl olarak belirlenmiştir.

1983-1984 öğretim yılının bahar döneminden bu yana Beşevler Yerleşkesi'ndeki Ankara Devlet Konservatuvarı'nda sırasıyla Ersin Onay, Cüneyt Gökçer, Erol Gömürgen, Ali Doğan, Erol Belgin, Kazım Murat Tamer ve Semra Kartal (Vekâleten) konservatuvar müdürü olarak görev yapmışlardır.

3.2. GÜNÜMÜZDE HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ

ANKARA DEVLET KONSERVATUVARI

Sanat ve müzik alanında yeteneklerin geliştirilmesi, uzun süreler alan planlı ve programlı bir süreç gerektirir. Hacettepe Üniversitesi Ankara Devlet Konservatuvarı'nda ilköğretime dayalı olarak başlayan eğitim, günümüzde orta, lise, lisans, yüksek lisans ve doktora eşdeğer sanatta yeterlik düzeyine kadar sürmektedir. 1 Ekim 1998'de Müzik ve Bale İlköğretim Okulu açılmış ve altıncı, yedinci ve sekizinci sınıflarda kesintisiz sekiz yıllık zorunlu eğitimin bütünlüğü içinde öğretime 2012 yılına kadar devam edilmiştir. 2012-2013 öğretim yılından itibaren ilk dört yıllık temel eğitimden sonra Piyano, Yaylı Çalgılar, Üflemeli ve Vurmalı Çalgılar ile Bale anasanat dallarına ilköğretim 4. Sınıfı bitiren öğrencilerden sınavla öğrenci alınmaya başlanmıştır. Bu devredeki okulun adı **Müzik ve Bale Ortaokulu** olarak değişmiştir.

Müzik ve Sahne Sanatları Lisesi'nde ise aynı sanat dallarında Müzik ve Bale Ortaokulu'nun devamı olarak öğretim sürdürülmektedir. Lisans döneminde de Müzik, sahne Sanatları ve Müzikoloji bölümü olmak üzere üç bölüme bağlı olarak Kompozisyon ve Orkestra Şefliği, Piyano-Arp-Gitar, Yaylı Çalgılar, Üflemeli ve Vurmalı Çalgılar, Caz, Opera, Tiyatro,

Müzikoloji ve Bale anasanat/anabilim dallarına bağlı olarak toplam 13 lisans programında öğrenci yetiştirilmektedir. 2013-2014 Öğretim yılında Bologna Sistemi'ne geçiş yapılmış ve program geliştirme çalışmaları sürdürülmektedir.

Lisansüstü düzeyde ise Hacettepe Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü'ne bağlı olarak Dansçılık, Gitar, Kompozisyon, Koreoloji, Opera, Orkestra Şefliği, Piyano ve Arp, Tiyatro, Üflemeli ve Vurmalı Çalgılar ve Yaylı Çalgılar alanlarında Sanatta Yüksek Lisans programları yürürlüktedir. Müzikoloji Yüksek Lisans Programı ise yapısı gereği Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü bünyesinde yer almaktadır.

Doktora/Sanatta yeterlik programları da Hacettepe Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü'ne bağlı olarak yürütülmektedir. Dansçılık, Gitar, Kompozisyon, Opera, Piyano ve Arp, Tiyatro, Üflemeli ve Vurmalı Çalgılar ve Yaylı Çalgılar alanlarında Sanatta Yeterlik programları yürürlüktedir. 2014-2015 Öğretim yılında bu programlarda 35 Doktora/Sanatta Yeterlik, 141 Yüksek Lisans öğrencisi Öğrenim görmektedir.

Hacettepe Üniversitesi Senfoni Orkestrası

Ankara Devlet Konservatuvarı'na bağlı olarak faaliyet gösteren Hacettepe Üniversitesi Senfoni Orkestrası'nın oluşumu, faaliyetleri ve çalışma ilkeleri ile ilgili olarak uygulanacak esas ve usullerin belirlenmesi amacıyla hazırlanan **Hacettepe Üniversitesi Senfoni Orkestrası Yönergesi**, 18 Mart 2015 tarihinde 13. Oturum ve 2015/116 karar Sayısı ile üniversitemiz senatosunda oy birliği ile kabul edilerek yürürlüğe girmiştir.

1998 yılında kurulan Hacettepe Üniversitesi Akademik Senfoni Orkestrası, Cumhuriyetimizin ilk Konservatuvarı bünyesinde başta Ankara olmak üzere çeşitli sanat platformlarında düzenli konserlerini sürdürmektedir. Orkestra, 30 kadar orkestra sanatçısı ve konservatuvar lisans öğrencilerinin katılımı ile oluşmaktadır. Orkestra, hem konservatuvarın hem de Hacettepe Üniversitesi'nin vitrini, modern yüzü ve gururudur. Yüzlerce devlet üniversitelerinin hiç birisinde böylesine nitelikli ve seçkin bir senfonik orkestra mevcut değildir.

Kuruluşundan beri düzenlediği zengin ve özgün konser programları ile konserlerine devam eden Orkestra, genç bir orkestra olmasına rağmen dinamik, heyecanlı, disiplinli çalışmalarıyla ve yurt çapındaki seçkin orkestraların düzeyinde yaptığı konserlerle sanat çevrelerinin ve giderek halkın ilgi ve beğenisini kazanarak sanatsal niteliği ile haklı yerini almış ve başarıları ile kendisini kanıtlamıştır.

Hacettepe Üniversitesi'ni, kültür ve sanat alanında toplumumuzla buluşturan Hacettepe Akademik Senfoni Orkestrası, düzenlediği özgün ve nitelikli konser programlarıyla başta Hacettepe Üniversitesi olmak üzere Ankara kültür ve sanat çevrelerini müziksel açıdan zenginleştirmektedir. Orkestra, yerli ve yabancı konuk şef ve solistlerle yaptığı konserlerle deneyim kazanarak gelişmekte ve ülkemizin en nitelikli senfoni orkestraları arasındaki yerini sağlamlaştırmakta, yurt içinde ve yurt dışında uluslararası festivallerin açılış konserleri de dahil olmak üzere yaptığı başarılı konserleri ile Başkent Ankara'yı ve Hacettepe Üniversitesi'ni en iyi şekilde temsil etmektedir. Hacettepe Üniversitesi Ankara Devlet Konservatuvarı'nda ayrıca lise öğrencilerinin katılımı ile oluşturulmuş, aynı doğrultuda etkinliklerine devam eden bir lise orkestrası da mevcuttur. (Çakar, D. Ekim 2013)

Hacettepe Üniversitesi Ankara Devlet Konservatuvarı'nda hem okulumuzdaki öğrencilerden oluşan ve orta, lise ve lisans düzeyinde devam eden korolar hem de dışarıdan gelen öğrencilere ve yetişkinlere yönelik guruplarda korolarda çalışmalara devam edilmektedir. Konservatuvarımız, oda müziği konserleri, çeşitli resitaller, opera, tiyatro ve bale etkinlikleri, ulusal ve uluslararası yarışmalar ve festivaller gibi pek çok alanda sürdürdüğü etkinliklerle Ankara'da kültür, sanat ve müzik merkezi haline gelmiştir. Öğrencilerimiz, ulusal ve uluslararası pek çok prestijli yarışmalarda ödüller almaktadır.

Müzik ve sahne sanatçıları yetiştirme görevini uzun süre tek/ana kurum olarak sürdürmüş olan konservatuvarımız Atatürk ve İnönü'den sonra manevi desteğini kaybetmiş, her şeye rağmen sonraki yıllarda ilkelerinden ödün vermeksizin aynı çizgide eğitim veren, büyük ölçüde kaynaklık ettiği konservatuvar ve okullarla beraber sanat kurumlarına, sanatçı, sanat eğitimci, sanatçı öğretim elemanları, sanat uygulatıcıları, etnomüzikolog ve sahne uygulatıcıları gibi nitelikli elemanlar yetiştirmiştir. 1990'lı yıllardan itibaren yüksek lisans ve doktora eş değer sanatta yeterlilik programları ile lisans üstü uzmanlaştırma ve geliştirme programları yürürlüktedir. Halen günümüzde aynı özenle ulusal kültürümüzü çağdaş uygarlık düzeyinin üzerine çıkarma ana hedefi doğrultusunda nitelikli sanatçıları yetiştirmeye devam etmektedir. (Çakar, D. Eylül 2004)

Hacettepe Üniversitesi Ankara Devlet Konservatuvarı Müdürlük Seçimleri

Konservatuvarımızda Hacettepe Üniversitesi Rektörü Prof. Dr. Sayın Murat Tuncer, Konservatuvar tarihinde görülmemiş bir uygulamaya imza atmıştır. İlk kez kadrolu tüm öğretim üye ve elemanlarının katılımı ile müdürlük seçimi yapılmıştır. Bu süreçte Konservatuvar Müdürlüğü'ne Prof. Demet Akkılıç ve Prof. Metin Munzur aday olmuşlardır. Adaylar birkaç ay hazırlık aşamasından sonra Üniversite Yönetimi ve Konservatuvarın öğretim üye ve elemanlarının huzurunda 10 Ekim 2014 Cuma günü Orkestra Salonu'nda projelerini sunmuşlardır. 14 Ekim 2014 Salı günü Koro Salonu'nda yapılan seçim sonucunda büyük çoğunluğun desteğini alan Prof. Sayın Metin Munzur Müdür seçilmiştir. Yeni yönetim kadrosu oluşturulmuş ve öğrenci merkezli bir anlayışla çalışmalarına başlamıştır.

Baraj ve Kesin Kabul Sınavları

Ortaokul ve Lise yönetmeliklerinde değişiklikler yapılmış, Lisans ve Lisansüstü düzeylerde giriş sınav yönergelerinde iyileştirme amaçlı değişiklik çalışmaları devam etmektedir.

Konservatuvar sınavları, çeşitli aşamalarda konservatuvarın kuruluşundan bu güne yapılmaktadır. Örneğin 1937'de Tiyatro bölümünde sınava girmek için Düzgün konuşma, sahneye elverişli olma, sağlık yönünden engeli olmama, 20 yaşını geçmeme ve ortaokulu bitirme koşulları aranmıştır. Aynı yıl yapılan sınavda ise; Adayların, düzgün ve serbest konuşma, gördüğü veya okuduğu bir konuyu anlatma gücü, bir tiyatro oyunu için seçilen bir rolü canlandırabilme ve sınav heyeti tarafından verilen bir rolü doğaçlama yaparak oynayabilme becerileri değerlendirilmiştir. Konservatuvarımıza özel yetenek sınavları ile

öğrenci alınmaktadır. Özel yetenek sınavlarındaki öğrenci seçimlerinde fiziki şartlar, okulun olanakları, öğretim elemanlarının ders yükleri, ders araç-gereçleri ve konu alanlarındaki ihtiyaçlar göz önüne alınarak kontenjanlar belirlenmektedir. Konservatuvarımızda yapılan baraj ve Kesin Kabul Sınavlarına ilişkin yöntemler ve ilkeler Orta, Lise Lisans ve Lisansüstü düzeyde yürürlükteki Sınıf Geçme ve Sınav Yönetmeliklerine uygun olarak hazırlanan Giriş Sınavları Yönergelerine göre yapılmaktadır.

Baraj sınavlarında ilgili dalların özelliklerine uygun olarak aranacak belirli niteliklerin, öğrencilerde hangi boyutlarda, hangi düzeylerde olduğu araştırılmaktadır. Baraj sınavlarında başarılı olan öğrenciler yaklaşık 10 gün sonra yapılacak olan kesin kabul sınavına çağrılmaktadır. Kabul edilecekleri sanat ve bilim dallarının koşullarına uygun olarak yapılan bu sınavlarda da başarılı olan öğrenciler, belirlenen kontenjanlar dikkate alınarak konservatuvarın ilgili bölümlerine kayıt yaptırabilmektedir. (Çakar, D. Eylül 2004)

Hacettepe Üniversitesi Ankara Devlet Konservatuvarı'nın Web sayfasının yeniden yapılanması ve güncellenmesi tamamlanmak üzeredir. Konservatuvarımızda öğretim yapılan tüm öğretim programları ve giriş sınav yönergeleri ve güncel bilgiler, duyurular web sayfasında yer almaktadır.

Günümüzde konservatuvarımızda güncellenmiş, oldukça zengin sayılabilecek bir kütüphane bulunmaktadır. Öğrencilerimizin ve akademik personelimizin sanatsal ve bilimsel çalışmalarında yararlanabilecekleri önemli kaynaklara sahip olan kütüphanemizin kuruluşu 1936 yılına kadar uzanmaktadır. Cebeci'den Beşevler'e taşınma aşaması ve sonrasında kütüphanemizde bazı kayıplar olduğu bilinmektedir. 2008 yılında yeniden yapılandırılması ve çağdaş niteliklere kavuşturulabilmesi için Hacettepe Üniversitesi Bilimsel Araştırmalar Birimi tarafından desteklenen bir proje ile kütüphanemiz çağın koşullarına uygun olarak zenginleştirilmiştir. 2011 yılından itibaren Hacettepe Üniversitesi Kütüphane ve Dökümantasyon Daire Başkanlığı'na bağlı olarak hizmet vermektedir. Bünyesinde nadir eserler Koleksiyonu, kültür, sanat ve müzik kitapları, notalar, metotlar, Osmanlıca ve Türkçe el yazmaları ve notalar, bütünleşik otomasyon sistemi, elektronik veri tabanları, görüntü ve ses istasyonları vb. pek çok olanakları ile konservatuvarımızın yanı sıra ülke çapındaki diğer müzik eğitim kurumlarına ve araştırmacılara da hizmet vermeye devam etmektedir.

2014-2015 Öğretim yılında **Müzik ve Bale Ortaokulu** 5.6.7.ve 8. Sınıflarda 14 Piyano, 1 Arp, 42 Yaylı Çalgılar (18 Keman, 8 Viyola, 14 Viyolonsel, 2 Kontrabas), 34 Üfleli ve Vurmalı Çalgılar (5 Flüt, 5 Obua, 2 Fagot, 5 Klarinet, 5 Trompet, 2 Korn, 6 Trombon, 4 Vurmalı Çalgılar) ve 29 Bale olmak üzere anasanat dallarında toplam 120 öğrenci bulunmaktadır.

Müzik ve Sahne Sanatları Lisesi 9.10.11. ve 12. Sınıflarda 16 Piyano, 2 Arp, 40 Yaylı Çalgılar (16 Keman, 7 Viyola, 9 Viyolonsel, 8 Kontrabas), 33 Üflemeli ve Vurmalı Çalgılar (7 Flüt, 6 Obua, 4 Fagot, 2 Klarinet, 3 Trompet, 1 Korno, 1 Trombon, 8 Vurmalı Çalgılar) ve 30 Bale olmak üzere anasanat dallarında toplam 120 öğrenci bulunmaktadır.

Lisans Döneminde 14 Kompozisyon, 17 Bando Şefliği, 26 Piyano, 22 Gitar, 2 Arp, 33 Yaylı Çalgılar (12 Keman, 6 Viyola, 7 Viyolonsel, 8 Kontrabas), 19 Üflemeli ve Vurmalı Çalgılar(3 Flüt, 2 Obua, 3 Klarinet, 1 Fagot, 1 Trompet, 4 Korno, 1 Trombon, 1 Tuba ve 3 Vurmalı Çalgılar), 33 Caz, 21 Bale Dansçılığı, 4 Modern Dans, 2 Koreoloji-Koreografi, 44 Tiyatro/Oyunculuk ve 18 Müzikoloji Müzik Bilimleri olmak üzere bu programlarda Lisans Düzeyinde toplam 255 öğrenci öğrenim görmektedir.

Konservatuvarımızda 2014-2015 Öğretim yılındaki öğretim kadromuzda 10 Profesör, 4 Doçent, 4 Yardımcı Doçent, 33 Sanatçı Öğretim Elemanı (2 Kişi Doçent, 13 Kişi Yrd. Doç.),9 Sanat Uygulamacısı (1 Kişi Doçent ünvanlı), 2 Sahne Uygulamacısı, 69 Öğretim Görevlisi, 6 Okutman, (4 Görevlendirme), 12 Araştırma Görevlisi (33.Madde), 2 Araştırma Görevlisi (50/d madde), 3 Okutman kadrosunda Öğretim Görevlisi 16 Uluslararası Uruklu Öğretim Görevlisi 1Uzman bulunmaktadır. Konservatuvarımız nitelikli ve zengin öğretim kadrosuyla günümüzde de ilkelerinden ödün vermeksizin sanat ve bilim insanları yetiştirmeye devam etmektedir.

13 Haziran 2012 Çarşamba günü yapılan 28322 Sayılı Yönetmelik değişikliği ile 27 Ekim 1982 Tarih ve 17851 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan 41 Sayılı Kanun Hükmünde Kararname'nin geçici 2. Maddesine göre konservatuvarlardan üniversitelere geçen Sözleşmeli Sanatçı Öğretim Elemanları ile ilgili yönetmelik yürürlükten kaldırılmıştır. Bu yönetmeliğin yürürlükten kaldırılması ile ne yazık ki konservatuvarlara Sözleşmeli Sanatçı Öğretim Elemanı alınamamaktadır.

4. SONUÇ

4.1. GENEL DEĞERLENDİRME

1 Kasım 1924'te öğretime başlayan Musiki Muallim mektebi, modern Türkiye Cumhuriyeti'nin müzik ve sahne sanatları alanındaki gereksinimleri doğrultusunda Ankara Devlet Konservatuvarı'na dönüşmüş ve günümüzdeki çoksesli modern müzik anlayışına ulaşılmasında en önemli rolü üstlenen öğretim kurumu olmuştur. "Çoksesli evrensel bir Türk Müziği'nin ülkemizde doğup gelişmesine ve giderek toplumun müzik sanatı ile ilgili estetik anlayışının gelişmesine ve biçimlendirilmesine yön veren seçkin müzik sanatçılarımızın ilk yıllarında tamamına yakını ve daha sonraki yıllarda da büyük çoğunluğunu, Ankara Devlet Konservatuvarı yetiştirmiştir." (Çakar, D. 2012 s.36)

Çeşitli ülkelerde kültür ve sanat politikaları ile ilgili yapılan UNESCO toplantılarında, 1960'lı yıllardan itibaren gelişmiş toplumlarda kalkınma ölçütü olarak kültürel ve sanatsal verilerin en başta yer alması gerektiği üzerinde uzlaşılmaktadır. Ülkemizdeki müzik ve sahne sanatları alanındaki konservatuvar eğitimimiz ve bu alanda ulaştığımız başarılı sonuçlar, aynı coğrafya ve kültür ikliminde yer almamıza rağmen toplumumuzu diğer Ortadoğu kültürlerinden farklı bir yere taşımıştır.

Türkiye Cumhuriyeti'nin temelini kültüre dayandıran Atatürk, Orkestra, Bando, Fasil takımı gibi kollardan oluşan eski Osmanlı müzik topluluğunu **Riyaseti Cumhur Musiki heyeti** adı ile Ankara'ya taşınmasına karar vererek başına basmış, daha sonraları "Riyaseti Cumhur Filarmoni Orkestrası, Riyaseti Cumhur Armoni Mızıkası, Cumhurbaşkanlığı Filarmoni Orkestrası, Cumhurbaşkanlığı Armoni Mızıkası, Cumhurbaşkanlığı Senfoni Orkestrası" gibi Cumhuriyetimizin en yüce makamının adı ile bu kurumları taçlandırmış, ödüllendirmiştir. (Çakar, D. 2003)

Çağdaş Türkiye Cumhuriyeti'nin müzik ve sahne sanatları ile ilgili kurumlarına sanatçılar yetiştirme amacı ile öğretim yapan konservatuvarın etkinliklerini, başta Atatürk ve İnönü olmak üzere devletin üst düzey yetkilileri yakından izlemiştir. Ancak Atatürk ve İnönü'den sonraki yıllarda konservatuvarımız ve diğer müzik ve sahne sanatlarına ait kurum ve kuruluşlarımız önemli ölçüde manevi desteğini kaybetmişlerdir.

Konservatuvarımız, Hacettepe Üniversitesi bünyesine alınarak Beşevler Yerleşkesi 'ne taşınca, Atatürk'ün önderliğinde sanat ve müzik devriminin temellerinin atıldığı ve yaşandığı Cebeci'deki Ankara Devlet Konservatuvarı maalesef unutulmuş, unutturulmuştur.

Cumhuriyetimizin modern yüzü sanat ve müzik kurumlarımız, nüfus artışı ile orantılı olarak geliştirilememiştir. Günümüz koşullarına uygun yeni müzik ve sahne sanatları kurumları oluşturulamadığı için, konservatuvarlarda zor koşullarda ve uzun emek isteyen öğretim sürecinden geçirilerek yetiştirilen sanatçılarımız değerlendirilememektedir.

Beşevler'deki Hacettepe Üniversitesi Ankara Devlet Konservatuvarı binasının mimari yapısı, müzik ve sahne sanatları eğitimi için ergonomik değildir. Çeşitli konserler ve sahne sanatları ile ilgili oyunların hazırlanması ve sergilenmesi için salonlar yeterli değildir.

Konservatuvarımızda Orta, Lise, Lisans ve Lisansüstü öğrencileri aynı ortamda öğrenim görmektedir. Bu durum, özellikle küçük yaşlardaki öğrenciler açısından psikolojik ve pedagojik açıdan çeşitli sakıncaları beraberinde getirmektedir.

Konservatuvarımızda öğretim üye ve elemanları açığı devam ettiği sürece ders yükü artmakta, öğretim üye ve elemanlarımızın sanatsal ve bilimsel anlamda akademik çalışmalara ve sanatsal üretime zaman ayırmaları zorlaşmaktadır.

4.2. BİTİRİŞ

18 Şubat 2015 tarih ve 2015/76 Karar Sayılı Hacettepe Üniversitesi Senato kararı ile Müzikoloji Bölümü'nün yeniden yapılandırılması görüşülerek kabul edilmiş ve YÖK'e gönderilmiştir. YÖK'ün 18 Mart 2015 tarihinde ki kararı ile Müzikoloji Bölümü yeniden yapılandırılmıştır. Bu yeni yapılanmaya göre bölümün adı **Müzik Bilimleri Bölümü** olarak değiştirilmiş, Müzikoloji Anabilim Dalı, Müzik Teorileri Anabilim Dalı ve Müzik teknolojileri Anabilim Dalı olarak yapılandırılmış ve bu doğrultuda çalışmalara başlanmıştır.

YÖK'te Lisansüstü eğitim-öğretimin niteliğini yükseltecek bazı araştırmalar ve çalışmalar çerçevesinde Aralık 2014'te Yüksek Lisans ve Doktora Programları açma kriterlerinin güncellenmesine ilişkin bir çalışma başlatılmıştır. 21 Ocak 2015 tarihinde son YÖK kararı ile Yüksek Lisans ve Doktora programlarının açılması ve yürütülmesine ilişkin kriterler güncellenmiştir. YÖK'ün bu son kararı ile Konservatuvarımızda özellikle yeterli sayıda öğretim üyesi bulunmayan Üflemeli ve Vurmalı çalgılar, Opera, Tiyatro, Müzikoloji, Bale Dansçılığı ve Orkestra Şefliği gibi lisansüstü programların yürütülmesi olanaksız hale gelmiştir.

Ulusal ve Uluslararası prestijli yarışmalarda ödül alan, pek çok başarıya imza atan mezunlarımızın ve öğrencilerimizin iş bulamaması, istihdam edilememesi, eğitim-öğretimimizin motivasyonunu düşürmekte ve olumsuz yönde etkilemektedir.

Konservatuvarımız, kuruluşundan bu yana onurlu, yüz ağartıcı, anlamlı çaba ve başarıları ile Modern Türkiye Cumhuriyeti'nin örnek bir kurumu olmuştur. Günümüzde ise Konservatuvarımız, Müzik, Sahne Sanatları ve Müzik Bilimleri bölümleri ile başta üniversitemiz olmak üzere Ankara'da yurt içi ve yurt dışı sanatsal etkinlikler ile belirli çevrelere ulaşmaya çalışmaktadır.

Halen aynı coşku ve heyecanla, kuruluş ilke ve amaçlarına uygun olarak özenle ulusal kültürümüzü çağdaş uygarlık düzeyinin üzerine çıkarma ana hedefi doğrultusunda, müzik ve sahne sanatları alanındaki kurumlara donanımlı ve nitelikli sanatçılar, akademisyen sanatçılar ve müzik bilimciler yetiştirmeye devam etmektedir.

KAYNAKÇA

1. Gökyay, Orhan Şaik (1941) **Devlet Konservatuvarı Tarihçesi**, *Maarif Basımevi* s. 3
2. Katoğlu, Murat (1984) **Cumhuriyet Türkiye'sinde Eğitim, Kültür, Sanat**, Türkiye Tarihi; Cem Yayınevi, cilt 4, s. 486 İstanbul
3. Saygun, A. A.(1987) **Atatürk ve Musiki** *Sevda Cenap And Vakfı Yayınları 1* İkinci Basım. s. 83. Ankara
4. Ali, Filiz (1988) **Türkiye Cumhuriyeti'nde Konservatuvarlar**, *Cumhuriyet Dönemi Türkiye Ansiklopedisi*, İletişim Yayınları İstanbul S. 1533-1534
5. Okyay Erdoğan (1989) **Cevad Memduh Atrar, Müzik Eğitiminin Şövalyesi** *Sevda Cenap And Vakfı Yayınları/Onur Ödülü Altın Madalyası Sahipleri Dizisi 1*. Basım s.20 Ankara
6. Uçan, A. (1993) **Müzik Eğitimi**. *Müzik Ansiklopedisi Yayınları*, Ankara. s.121.
7. Çakar, D. Haziran (1994) **Armoni Müzikaları ve Bandoların, Çoksesli Türk Müziğinin ve Türk Müzik Eğitiminin Gelişmesine Katkıları**. *Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi*. G. Ü. Fen Bilimleri Enstitüsü, Ankara
8. UÇAN, A. (1994) **Musiki Muallim Mektebi'nin Kuruluşunun 70. Yılında ve 2000'li Yılların Eşiğinde Türkiye'de Eğitim Fakülteler Müzik Eğitimi Bölümleri ve Müzik Öğretmenliği Eğitimi Toplantısı Üzerine** *Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi Özel Sayı*, s. 38 Ankara

9. UÇAN, A. (1996) **İnsan ve Müzik, İnsan ve Sanat Eğitimi.** *Müzik Ansiklopedisi Yayınları*, 2. Basım, Ankara.
10. Çakar, D. (2003) **Cumhuriyet Döneminde Askeri Müziğin Durumu,** *Cumhuriyet Döneminde Askeri Müzik ve Gelişimi Sempozyumu.* Kara Kuvvetleri ve Bilkent Üniversitesi, Ankara s.186-198
11. Uçan, A. (2004) **Çağdaş Türk Müzik Eğitimine İlişkin Atatürkçe İlkeler, Amaçlar ve Yöntemler** *Tayf Müzik Araştırma Dergisi Sayı 1* Ankara
12. Çakar, D. (Eylül 2004) **Türkiye’de Çoksesli Müziğin Tarihsel Kökleri ve Hacettepe Üniversitesi Devlet Konservatuvarı** *Kafkas Kültürleri Festivali ve Kars Kent Kurultayı.* Kafkas Üniversitesi Kars
13. Çakar, D. (Kasım 2004) **Konservatuvarların Yapılanma ve Yönetim Sorunları** *Konservatuvarların Yapılanma ve Yönetim Sorunları Paneli.* Dokuz Eylül Üniversitesi Devlet Konservatuvarı, İzmir.
14. Uçan, Ali. (2012) **Cumhuriyetimizin Oluşma Ve İnşa Sürecinde Atatürk Ve Müzik Olgusuna Genel Bir Bakış.** *Cumhuriyetimizin İnşa Sürecinde Atatürk ve Müzik Sempozyumu,* Ankara Üniversitesi Yayınları No:337 Ankara Üniversitesi Basımevi Atatürk İnkılâp Tarihi Enstitüsü ve Ankara Üniversitesi Devlet Konservatuvarı, s.101-150 Ankara
15. Çakar, D.(2012) **Cumhuriyet Döneminde Müzik Alanında Yapılan Önemli Çalışmalar.** *Cumhuriyetimizin İnşa Sürecinde Atatürk ve Müzik Sempozyumu,* Ankara Üniversitesi Yayınları No:337 Ankara Üniversitesi Basımevi Atatürk İnkılâp Tarihi Enstitüsü ve Ankara Üniversitesi Devlet Konservatuvarı, s.29-53 Ankara
16. Çakar D.(2011) **Müzikte Doğu Batı Etkileşimi.** *Türkler ve Bilim: Dünden Yarına Sempozyumu,* TOBB. Ekonomi ve Teknoloji Üniversitesi, Ankara
17. Çakar, D. (Ekim 2013) **Başkent Oluşundan Günümüze Ankara’nın Müziksel Açından kültürel Konumu ve Kurumsallaşma Süreçleri (1923-2013)** *Başkent Oluşunun 90. Yılında Ankara: 1923-2013 Sempozyumu,* Ankamer Yayınları, Ankara Üniversitesi Basımevi, Ankara 2014, s.195-222